

NĚCO O TĚCH MÝCH DÁNECH

(*aneb o genetické genealogii naší rodiny*)

ÚVODEM

Kdo jsem a odkud pocházím?

To je otázka, kterou si mnohý z nás mnohdy položí.

Někdo stačí nahlédnout do matrik, gruntovních knih, soupisů poddaných a má rodomen po meči (tzv. agnatí) sestavený.

Někdo to štěstí nemá.

Mezi ně patřím i já. Nemohu sestavit rodokmen po meči, protože můj prapraděda, Jakub Sassmann, narozený roku 1842 v Nových Hradech-Byňově čp. 17, byl nemanželským synem Marie Sassmannové. Často mi vrtalo hlavou: čím jsem vlastně potomek?

Přiznávám, že někdy jsem se i zasníval, zavřel oči a představoval jsem si, odkud k nám můj předek kdysi přišel. Aniž vím proč, přál jsem si, aby to bylo někde z oblasti severní Evropy. Představoval jsem si Rujánu.

Věda v posledních letech velmi pokročila a pokročila taky genetická genealogie, nový obor, spojený především s rozluštěním lidské DNA.

A zjistilo se, že muž předává svému synu tzv. chromozom Y, který dcery nedědí. Tento chromozom se pouze tu a tam během generací mírně pozměňuje (mutuje) a ze srovnání těchto změn lze odhadnout, kdy žil společný mužský předek dvou lidí.

A že takto lze vlastně sestavit genetický rodokmen po meči až k nějakému genetickému Adamovi.

A tak jsem se rozhodl, že i já si nechám udělat genetický test tohoto chromozomu Y. Prakticky to vypadá tak, že vám otestují na tomto chromozomu hodnoty několika tzv. markerů (odborně: Y-STR markerů). Například marker nazývaný DYS393 má v mém případě hodnotu 13, marker DYS390 hodnotu 25 atd. A jednou za několik generací může takový marker zmutovat tak, že se jeho hodnota sníží nebo zvýší o hodnotu 1.

Nejdříve jsem si nechal otestovat hodnoty 12 markerů, pak 17, ale to mi pořád nestačilo.

A tak jsem si na radu mého přítele Jirky nechal udělat genetický test na 67 markerů v americkém Texasu u Family Tree DNA.

Pak jsem si zadal svoje získané výsledky do několika internetových databází, kam lidé podobná data umísťují, aby hledali svoje „genetické příbuzné“. Někdo se možná může zdát riskantní prozrazovat někomu data o své DNA, nebo je dávat dokonce na internet, ale těchto několik čísel charakterizujících markery na chromozomu Y má tu „dobrou“ vlastnost, že nenesou žádnou informaci o našich genech a vlastnostech. Mají pro nás pouze ten význam, že přibližně charakterizují naši otcovskou linii. Proto se například i Američané (kteří jsou jinak na osobní údaje velmi citliví) nebojí dávat tato data do databází a největší veřejná databáze www.ysearch.org má už 62 000 záznamů.

Tak jsem si do ní výsledky také zadal!

A světe div se!

Vyšly mi výsledky nečekané a nadmíru zajímavé.

Aby bylo jasné, jde samozřejmě o to, že jsem hledal lidi, kteří mi v rámci 67 srovnávaných markerů budou „nejpodobnější“. Abychom si řekli jak taková shoda může vypadat:

pokud žil společný předek dvou mužů před dvěma či třemi sty lety, můžeme čekat, že budou mít v rámci srovnávaných 67 markerů maximálně tak 4-5 rozdílů. Pokud žil tento předek ve 14. století, může být rozdíl až 10. Pokud se otcovské linie dvou lidí rozešly již před 2000 lety, bude rozdíl okolo 20, nebo i více. Nikdo vám neřekne přesný letopočet, kdy se vaše linie rozdělily, ale čím více markerů srovnáte, tím je odhad přesnější.

Dozvěděl jsem se, že patřím do velké „nadrodiny“ mužských klanů zvaných R1a (tzv. haplogrupa R1a), která je v Čechách obvyklá, ale patřím do jedné její podskupiny, (typické např. hodnotou 10 markeru DYS 388), která v Čechách zatím ještě nalezena nebyla. Ve střední Evropě je naprosto neobvyklá a daleko víc se nachází v Dánsku (kde nejspíše také vznikla), jižním Norsku, Anglii a severním Německu.

Shody v databázích ukazují, že **moje otcovská linie přišla s velkou pravděpodobností odněkud z těchto oblastí před několika stovkami let**, i když nelze přesně určit kdy. Zatím nedokáži říci, jestli moje linie přišla do Čech přes Anglii, Německo, či přímo z Dánska. Ale všude tam jsou lidé se mnou geneticky příbuzní.

Troufám si však říci, že před 1500 lety bych předky své otcovské linie nejspíš našel v dnešním **Dánsku**. Není vyloučeno, že moji předkové měli tedy něco společného s **vikingy**.

Vůbec největší shodu mám s příjmeními Drake (2x) a Humphreys (60 a 59 ze 67 srovnávaných markerů je stejných). Což je běžné pro lidi, kteří sdílejí společného předka přibližně před 500-1000 lety. V Čechách je něco takového možné najít jen výjimečně, protože 67 markerů má zatím stanovených jen několik Čechů. V Anglii či Americe je mnoho tisíc lidí, kteří si nechali dělat 67 markerový haplotyp, a tak je tam možno najít takovéto shody častěji. Pokud tedy nacházím takové shody s více rodinami v Anglii a Dánsku, tak se nejedná o ojedinělou náhodu, ale říká to skutečně něco o mém původu.

Srovnání 67 markerů s mými „nejbližšími shodami“:

Ysearch Database Configuration - DNA Results Comparison																																																																						
ID	DYS393	DYS390	DYS19/394	DYS391	DYS385a	DYS385b	DYS426	DYS388	DYS439	DYS389-1	DYS389-2	DYS385c	DYS459a	DYS459b	DYS455	DYS454	DYS447	DYS444	DYS443	DYS442	DYS441	DYS440	DYS439	DYS438	DYS437	DYS436	DYS435	DYS434	DYS433	DYS432	DYS431	DYS430	DYS429	DYS428	DYS427	DYS426	DYS425	DYS424	DYS423	DYS422	DYS421	DYS420	DYS419	DYS418	DYS417	DYS416	DYS415	DYS414	DYS413	DYS412	DYS411	DYS410	DYS409	DYS408	DYS407	DYS406	DYS405	DYS404	DYS403	DYS402	DYS401	DYS400	DYS399	DYS398	DYS397	DYS396	DYS395	DYS394	DYS393	
Sassmann	13	25	15	10	11	14	12	10	10	13	11	32	15	9	10	11	11	25	14	19	32	12	14	14	17	11	11	19	23	15	15	17	20	33	40	12	11	12	14	12	11	8	17	17	8	12	10	8	11	10	22	23	15	10	12	12	13	8	23	22	12	11	13	11	11	14	13			
Babb	13	25	15	10	11	14	12	10	10	13	11	30	15	9	10	11	11	25	14	19	31	12	14	14	17	10	11	19	23	15	15	17	20	34	40	11	11	12	14	12	11	8	17	17	8	12	10	8	11	10	22	22	15	10	12	12	13	8	23	22	12	11	13	11	11	14	13			
Humphreys	13	25	15	10	11	14	12	10	10	13	11	32	15	9	10	11	11	25	14	19	33	12	14	14	17	11	11	19	23	15	16	18	19	34	40	12	11	12	14	12	11	8	17	17	8	12	10	8	11	10	22	22	15	10	12	12	13	8	23	22	13	11	14	13						
Morehead	13	25	15	10	11	14	12	10	10	13	11	31	15	9	10	11	11	25	14	19	32	12	14	14	17	11	11	19	23	15	16	18	19	33	39	12	11	12	14	12	11	8	17	17	8	12	10	8	11	10	22	16	10	12	12	13	8	22	22	12	11	13	11	11	14	13				
Robinson	13	24	15	10	11	14	12	10	10	13	11	32	14	9	10	11	11	25	14	19	32	12	14	14	18	11	11	19	23	15	15	18	21	33	39	13	11	12	14	12	11	8	17	17	8	12	10	8	11	10	22	22	15	9	12	12	13	8	23	22	12	11	13	11	11	14	13			
Drake	13	25	15	10	11	14	12	10	10	13	11	31	15	9	10	11	11	25	14	19	32	12	14	14	17	12	11	19	23	15	16	18	19	33	39	12	11	12	14	12	11	8	17	17	8	12	10	8	11	10	22	22	15	9	12	12	13	8	22	22	12	11	13	11	11	14	13			
Drake	13	25	15	10	11	14	12	10	10	13	11	31	15	9	10	11	11	25	14	19	32	12	14	14	17	12	11	19	23	15	16	18	19	33	39	12	11	12	14	12	11	8	17	17	8	12	10	8	11	10	22	22	15	10	12	12	13	8	23	22	12	11	13	11	11	14	13			
Distance from reference:																											Zero											One											Two											Three+										

Odhad času, kdy žil náš nejblížejší společný předek v mužské linii:
(s odhadem pravděpodobnosti na 95%)

Time to Most Recent Common Ancestor (Years)							
ID	Sassmann	Babb	Humphreys	Morehead	Robinson	Drake	Drake
Sassmann	67	780	840	930	930	930	780
Babb	780	67	930	1170	1170	1110	930
Humphreys	840	930	67	930	1170	930	780
Morehead	930	1170	930	67	1110	510	510
Robinson	930	1170	1170	1110	67	930	930
Drake	930	1110	930	510	930	67	360
Drake	780	930	780	510	930	360	67
0-270 Years		300-570 Years		600-870 Years		900-1170 Years	
- Infinite allele mutation model is used - Average mutation rate varies: 0.0041 to 0.0041, from FTDNA derived rates - Values on the diagonal indicate number of markers tested - Probability is 95% that the TMRCA is no longer than indicated - Average generation: 30 years							

Kdy žil nejstarší společný předek který založil tuto podskupinu R1a (charakterizovanou DYS 388=10)?

Dle odborníka na tyto výpočty z anglického diskuzního geneticko-genealogického fora společný předek linií s DYS388 = 10 žil okolo roku 900 př. Kr. Je ovšem potřeba si uvědomit, že to neznamená nutně čas, kdy ta mutace vznikla. Mohla se třeba nejdřív několik století dědit z otce na syna a mohlo vzniknout více postranních linií, které vymřely. Tento odhad pouze říká, kdy se asi v historii setkávají současné žijící linie této podskupiny.

Něco o Dánech

Dánové byli starověký germánský kmen sídlící v jižním Švédsku a dánských ostrovech. Tacitus se o nich nezmiňuje, ani ve své práci, kde popisuje kmeny zvané *Gothones* (Gótové nebo Gétové, či Švédové). Zdá se, že se o nich zmínil Jordanes („**Dani**“) a také Prokopios. Název *Dánové* pochází z historického kořene **Dane**. Jordanes zastává názor, že šlo o ten samý kmen, jako Švédové (*Suetidi*), který vyhnal Heruly a zabral jejich zem. Jestli Tacitus Dány jednoduše „přehlédl“ a pokud jsou Jordanesovi informace správné, je možné, že Dánové jsou jedna odnož Švédů, která se od nich oddělila v 2. nebo 3. století.

Vymezení období doby vikinské

Doba vikinská začíná počátkem 8. století změnou životního stylu ve Skandinávii. Nájezd na klášter na *Lindisfarne* (ostrov nedaleko pobřeží severovýchodní Anglie) v roce 793 je vnějším projevem procesu, který probíhal padesát předchozích let. Za dalších padesát let podnikají Vikingové častější nájezdy podél pobřeží britských ostrovů a západního pobřeží Evropy. Zpočátku se vikingové chovali spíše jako piráti.

Nájezdníci, kteří pocházeli především z Norska a Dánska, přišli na to, že je snadné vylupovat bohatá místa v západní Evropě (například kláštery). V druhé polovině 9. stol. vikingové přecházejí od pirátství ke kolonizaci. Jejich lodě též vezou skupinu osadníků s vlastním vybavením a dalšími zásobami do nových domovů na *Orknejích* a *Shetlandech* na *Islandu* a v *Grónsku*. Později dokonce až do Severní Ameriky. Tímto směrem cestovali hlavně Norové. Dánové se soustředili na lidnatější země Anglii a Francii. Nejprve vysílali vojenské výpravy a teprve poté se zde usazovali. Švédové mířili především na východ. Jejich cesty je zavedly do jihozápadního Finska, do jižního a východního Baltu a dále přes Rusko do *Byzancia* (do *Konstantinopole*, dnešního *Istanbulu*), ke Kaspickému moři a odtamtud až do *Bagdádu*.

Použité internetové zdroje:

www.ysearch.org

<http://www.mymcgee.com/tools/yutility.html>

<http://cs.wikipedia.org/wiki>

<http://www.os-midgard.info/viking/historie.php>

Alois Sassmann

Malšice, 18. říjen 2008